

NOTAT

Til Stortingets Energi- og miljøkomité

26. oktober 2021

KOMMENTARER TIL REGJERINGENS FORSLAG TIL STATSBUJETT FOR 2022

Oppsummering:

I dette notatet kommenteres (1) Resultatområdet forurensing og plastavfall, (2) Enovas oppdrag i å redusere CO₂-utslipp i industrien, (3) Kosthold og matsvinn, og (4) CO₂-avgift på naturgass og LPG til veksthusnæringen.

Del I, 3.4 Forureining

Regjeringen ønsker å legge til rette for en sirkulær økonomi som vil medvirke til bedre utnyttning av plast som ressurs, samtidig som plastforurensing skal reduseres. Mat- og drikkenæringen støtter målsetningene og arbeider aktivt med å optimalisere og redusere bruken av plast, øke graden av innsamling og gjenvinning, samt forebygge at plast havner utenfor et sirkulært kretsløp.

Dersom målet om økt materialgjenvinning av plastemballasje skal nås, er det avgjørende at norske kommuner og interkommunale selskap samler inn mer kommunal husholdningsplast enn i dag. Det er svært store forskjeller i kvalitet og mengde innsamlet husholdningsplast, til tross for at kommunene står overfor den samme avfallsstrømmen. I 2020 lå Oslo kommune lavest på innsamlet volum med i underkant av 4 kg per innbygger og Vågsøy kommune høyest med over 16 kg pr. innbygger. Skal Norge nå målet om 50 % materialgjenvunnet husholdningsplast i 2025, er det beregnet at alle kommuner må opp på minst 16 kg per innbygger pr. år. Da er det forutsatt at plasten går til de mest effektive gjenvinningsanleggene som eksisterer i dag. Det er derfor avgjørende at kommunene har midler til å investere i innsamlings- og utsorteringsanlegg skal målsetningene nås. Vi anmoder Energi- og miljøkomiteen til å legge til grunn at nasjonale myndigheter må ta overordnede grep og sørge for beste praksis og tidsriktig teknologi i kommunale innsamlings- og utsorteringsløsninger.

I budsjettfremlegget vises det til samarbeidet mellom myndighetene og næringslivet for å redusere miljøkonsekvensene av engangsartikler i plast som ikke er forbudt, og hvor forbruket skal reduseres. Partene i arbeidslivet oppfordres til å inngå i en mindre forpliktende plastpakt, som også brukes i andre land i Europa. En arbeidsgruppe bestående av organisasjoner i arbeidslivet – herunder NHO Mat og Drikke – og miljøorganisasjoner har imidlertid anbefalt en mer forpliktende miljøavtale mellom næringsliv og staten. NHO Mat og Drikke mener en avtale som ivaretar et utvidet produsentansvar vil være mer effektiv og fleksibel for å oppnå målsettingene i direktivet og understøtte initiativene som allerede er igangsatt i næringslivet.

Kapittel 1428, post 50 Enova

Industrien har redusert utslippene av klimagasser betydelig siden 1990-tallet. En ytterligere omlegging til elektrisitet krever høye investeringer i både nytt utstyr internt i bedriften, utbygging av nettet, som er svært kostbart, og omlegging av produksjonen som i mange tilfeller vurderes som svært vanskelig. Mange bedrifter har også produksjonsprosesser som krever så høy effekt at det ikke er tilgang på nok elektrisitet i nettet.

Selv om mange av industribedriftene i ikke-kvotepiktig sektor er små, konkurrerer de med importerte varer på det norske hjemmemarkedet, eller internasjonalt i direkte konkurranse på eksportmarkedet. Marginene er ofte også lave, og mange bedrifter er følsomme for høye avgifter.

I budsjettfremlegget vises det til at Enova skal rette aktiviteten mot senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon, med sikte på å oppnå varige markedsendringer. NHO Mat og Drikke vil understreke at Enova må ha tilstrekkelig handlefrihet til å tilby risikoavlastning for tiltak i ikke-kvotepliktig sektor som tar i bruk tilgjengelig teknologi. Risikoavlastning for slike prosjekter vil være svært viktige for mat- og drikkeindustrien. Dette vil bidra til å gjennomføre ytterligere klimatiltak som gir rask effekt.

15.2.5.3.3 Kosthald og matsvinn

I budsjettfremlegget viser Regjeringen til at den vil opprettholde og videreutvikle arbeidet som allerede er i gang og forankret i *Nasjonal handlingsplan for bedre kosthald (2017-2021/2023)* og *Folkehelsemeldinga – gode liv i eit trygt samfunn* (Meld. St. 19 (2018-2019)). Fremover skal særlig eierskapet til kostholdsplanen i departementene, forankringen i kommunene og involveringen av frivillig sektor styrkes. I den videre oppfølgingen skal også bærekraft gjøres mer tydelig i kostholdsarbeidet. NHO Mat og Drikke viser til den nylig inngåtte nye avtaleperioden for *Intensjonsavtalen for et sunnere kosthold (2022-2025)* mellom helsemyndighetene og mat- og drikkenæringen. Vi støtter Regjeringens understreking av at endringer i kostholdet er avhengig av et godt samarbeid mellom offentlige, private og frivillige aktører og at effekten av enkelttiltak er utfordrende å måle og vanskelig å vurdere isolert fra andre forhold. Mat- og drikkenæringen arbeider aktivt med tiltak for å nå målsetningene om å redusere inntaket av sukker, salt og mettet fett, samt å øke inntaket av frukt og bær, grønnsaker, grove kornprodukter, fisk og sjømat i befolkningen gjennom Intensjonsavtalen.

NHO Mat og Drikke mener nasjonale kostholdsråd må springe ut av dokumentert helse- og ernæringsfaglig kunnskap og grundige konsekvensanalyser. Det pågår nå et arbeid i regi av Nordisk Ministerråd for utarbeidelse av nye nordiske næringsstoffanbefalinger som også skal ta hensyn til bærekraftsaspekter. Disse anbefalingene vil danne grunnlag for en eventuell revisjon av de norske kostrådene. Ivaretagelse av flere og ofte motstridende bærekraftsaspekter, sett i sammenheng med et sunt og helsefremmende kosthold, er komplisert, tverrfaglig og etisk utfordrende og krever tett involvering fra norske myndigheter og fagmiljøer. NHO Mat og Drikke mener det er svært viktig at Norge stiller til rådighet tilstrekkelige midler til oppfølging av arbeidet med de nye nordiske næringsstoffanbefalingene.

I budsjettfremlegget vises det til at arbeidet med å redusere matsvinn er viktig for Regjeringen og at departementene som har signert bransjeavtalen, vil fremover arbeide for å øke oppslutningen til avtalen. NHO Mat og Drikke støtter aktivt opp om arbeidet gjennom bransjeavtalen. Vi mener samarbeid gir målrettede og effektive løsninger og at også på dette området er effekten av enkelttiltak begrenset. Vi mener en fortsatt styrking og utvikling av bransjeavtalen er et mer effektivt virkemiddel for å redusere matsvinn, enn innføring av en matkastelov.

Kapittel 5543 Miljøavgift på mineralske produkter, mv. post 70 CO2-avgift.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2022 å fjerne unntaket for CO2-avgift på naturgass og LPG til veksthusnæringen, og gradvis innføre avgiften gjennom en trappetrinnsmodell. En økt avgiftsbyrde vil gi redusert økonomisk kraft for videre omstilling, svekke konkurransekraften til norsk grøntproduksjon og er ikke i tråd med klimaavtalen mellom jordbruket og regjeringen. NHO Mat og Drikke mener unntaket bør opprettholdes.